

Financira
Europska unija

TWINNING PROJEKAT PODRŠKA EU PARLAMENTIMA U BIH U POSLOVIMA EVROPSKIH INTEGRACIJA

INFORMATIVNI ČLANAK TWINNING PROJEKTA EU / UKRATKO O PROPISIMA U EU

ZAJEDNIČKA POLJOPRIVREDNA POLITIKA EUROPSKE UNIJE

➤ KOJA JE ULOGA ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE POLITIKE U EU?

ZPP ima višestruku ulogu. Pored toga što pruža potporu proizvodnji hrane i hrane za životinje, ZPP ima ključnu ulogu u zaštiti i očuvanju biološke raznolikosti, okoliša i ruralnih područja te samim tim štiti tradiciju i kulturno naslijeđe ruralnih oblasti, prilikom čega se osigurava kvaliteta hrane, utvrđivanje njenog podrijetla, trgovina i promicanje poljoprivrednih proizvoda EU.

➤ KOJI SU OSNOVNI CILJEVI ZPP-A?

Ciljevi ZPP-a propisani su člankom 39 Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU):

- povećati poljoprivrednu produktivnost promicanjem tehničkog napretka i osiguranjem racionalnog razvoja poljoprivredne proizvodnje te optimalnog korištenja elemenata proizvodnje, osobito radne snage;
- na taj način osigurati primjeren životni standard poljoprivrednog stanovništva, osobito povećanjem osobne zarade osoba koje se bave poljoprivredom;
- stabilizirati tržišta;
- osigurati dostupnost opskrbe;
- pobrinuti se da roba dođe do potrošača po razumnim cijenama.

U ostalim odredbama Ugovora navedeni su **ciljevi koji su primjenljivi na sve politike i mjere EU**. Samim tim, promicanje visoke razine zapošljavanja (članak 9), zaštita okoliša s ciljem promicanja održivog razvoja (članak 11), zaštita potrošača (članak 12), zahtjevi za dobrobit životinja (članak 13), javno zdravlje (članak 168(1)) i gospodarska, društvena i teritorijalna kohezija (članci 174-178) postaju pojedinačni ciljevi ZPP-a. Europski zeleni plan i Strategija „od polja do stola“, koje je Europska komisija najavila za proljeće 2020. godine, potvrđuju multidisciplinarnu narav oblasti poljoprivrede i hrane. Pored toga, s obzirom na liberalizaciju tržišta i globalizaciju, u članku 207 iznesena su načela zajedničke trgovinske politike koja se primjenjuju na trgovinu poljoprivrednim proizvodima. Također, s obzirom na jedinstvenu strukturu poljoprivredne industrije, odobreno je odstupanje od načela tržišnog natjecanja za poljoprivredne proizvode i trgovinu takvim proizvodima (članak 42).

Prilikom provedbe ZPP-a poduzimaju se posebne mjere u pogledu specifične prirode poljoprivrede koja proistječe iz društvene strukture poljoprivrede, strukturnih i prirodnih nejednakosti između različitih poljoprivrednih regija, potrebe za postepenom prilagodbom i činjenice da poljoprivreda u zemljama članicama predstavlja sektor koji je blisko povezan s gospodarstvom kao cjelinom.

Europska poljoprivreda, prehrambena industrija i sektor usluga osiguravaju 44 milijuna radnih mjesta u EU, uključujući redovni posao za 20 milijuna radnika samo u poljoprivrednom sektoru. Zahvaljujući raznolikoj klimi, plodnom zemljištu, tehničkim vještinama poljoprivrednika i kvaliteti proizvoda, EU je jedan od vodećih svjetskih proizvođača i izvoznika poljoprivrednih proizvoda.

Projekat provodi konzorcij koji čine
Narodna skupština Mađarske, Parlament Austrije i Hrvatski sabor

REPUBLIK ÖSTERREICH
Parlament

ORSZÁGGYŰLÉS

HRVATSKI SABOR

➤ ŠTA PORAZUMIJEVA POJAM „PРАВNA STEČEVINA U OBLASTI ZPP-a“?

ZPP je najstarija zajednička politika EU. Od 1962. godine nekoliko je puta preoblikovana kako bi se prilagodila novim izazovima i promjenljivom europskom i globalnom okolišu.

U EU postoji značajan broj propisa koji se odnose na Zajedničku poljoprivrednu politiku, sheme financiranja i potpore, poljoprivredne proizvode, genetski modificirane organizme, pesticide i gnojiva, interakciju s drugim politikama – o natjecanju i trgovini, kao i europskoj statistici, ali u sljedeće četiri glavne uredbe navedeni su različiti elementi ZPP-a:

- pravila za izravno plaćanje poljoprivrednicima (Uredba EU 1307/2013);
- zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda (Uredba EU 1308/2013);
- potpora ruralnom razvoju (Uredba EU 1305/2013);
- financiranje, upravljanje i nadzor zajedničke poljoprivredne politike (Uredba EU 1306/2013).

➤ KAKO SE ZPP FINANCIRA?

EU svojim poljoprivrednicima pruža financijsku potporu i ohrabruje održive i ekološke prakse, a istodobno ulaže i u razvoj ruralnih područja. Gospodarski i društveni ciljevi ZPP-a kojim se štite interesi proizvođača, potrošača i ruralnih zajednica financiraju se kroz:

- **potporu dohotku** putem izravnih plaćanja kojima se osigurava stabilnost prihoda te se poljoprivrednicima isplaćuju naknade za okolišno prihvatljivu poljoprivredu i pružanje javnih dobara koja obično nisu tržišno isplativa, kao što je briga o selu (prvi stup ZPP-a);
- **tržišne mjere** za rješavanje teških situacija na tržištu kao što je nagli pad potražnje zbog zabrinutosti za zdravlje ili pad cijena zbog privremeno prekomjerne ponude na tržištu (prvi stup ZPP-a);
- **mjere ruralnog razvoja** s nacionalnim i regionalnim programima usmjerenim na rješavanje posebnih potreba i izazova s kojima se suočavaju ruralna područja (drugi stup ZPP-a).

ZPP se financira iz dva fonda koji su dio proračuna EU:

- Europski fond za jamstva u poljoprivredi pruža izravnu potporu i sredstva za financiranje tržišnih mjera (prvi stup);
- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj kojim se financira ruralni razvoj (drugi stup ZPP-a)

Plaćanjima upravlja svaka država članica Europske unije na nacionalnoj razini. U skladu s pravilima EU o transparentnosti, svaka zemlja objavljuje informacije o primateljima plaćanja u okviru ZPP-a

➤ ŠTA ZNAČI RURALNI RAZVOJ?

Mjere ruralnog razvoja pojačavaju tržišne mjere i potporu dohotku iz ZPP-a kroz strategije i financiranje usmjereno ka jačanju poljoprivredno-prehrambenog i šumarskog sektora EU, održivog okoliša i dobrobiti ruralnih područja općenito. Kako bi riješile probleme u okviru ovih prioriteta, zemlje članice EU provode programe ruralnog razvoja koji su osmišljeni tako da odgovaraju njihovim jedinstvenim izazovima i mogućnostima. Financiraju se iz Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Ovi programi se mogu osmisliti za jednu državu, ali i za regiju te moraju uključiti aktivnosti u okviru četiri od šest prioriteta Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj. Svaki od tih prioriteta doprinosi ciljevima u oblasti inoviranja, zaštite okoliša i ublažavanja klimatskih promjena.

PRIORITETI EVROPSKOG POLJOPRIVREDNOG FONDA ZA RURALNI RAZVOJ:

- poticanje prenošenja znanja u poljoprivredi, šumarstvu i ruralnim područjima;
- jačanje konkurentnosti i povećanje isplativosti svih vrsta poljoprivredne djelatnosti te promicanje inovativne poljoprivredne tehnologije održivog gospodarenja šumama;
- promicanje uspostave lanca opskrbe hranom, dobrobiti životinja i upravljanja rizikom u poljoprivredi;
- promicanje učinkovitosti resursa te poticanje pomaka prema gospodarstvu s niskom razinom emisija ugljika otpornom na klimatske promjene u poljoprivrednom, prehrambenom i šumarskom sektoru;
- obnavljanje, očuvanje i poboljšanje ekosustava ovisnih o poljoprivredi i šumarstvu;
- promicanje socijalne uključenosti, suzbijanja siromaštva i gospodarskog razvoja u ruralnim područjima

Zemlje moraju postaviti ciljeve u skladu s područjem na koje su usmjerene, pri čemu trebaju navesti mjere koje će provoditi i sredstva koja će im biti potrebna za ispunjenje ciljeva. Stoga, iako Europska komisija odobrava i prati programe ruralnog razvoja, odluke u vezi s odabirom projekata i odobravanjem sredstava donose se na nacionalnoj ili regionalnoj razini.

➤ DEVET CILJEVA BUDUĆEG ZPP-a

- pravedan dohodak za poljoprivrednike
- povećanje konkurentnosti
- ponovna uspostava ravnoteže snaga u prehrambenom lancu
- borba protiv klimatskih promjena
- briga za okoliš
- očuvanje krajolika i biološke raznolikosti
- potpora generacijskoj obnovi
- dinamična ruralna područja
- zaštita kvalitete hrane i zdravlja.

➤ KOJI SU OSNOVNI IZAZOVI ZA BOSNU I HERCEGOVINU?

Komisija je 29. svibnja 2019. godine usvojila Mišljenje o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u EU. Poglavlje 11 Analitičkog izvješća u prilogu Mišljenja odnosi se na poljoprivredu. Prema Izvješću, Bosna i Hercegovina je u **ranj fazi pripremljenosti** u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. S obzirom na to da se poljoprivredna politika Bosne i Hercegovine temelji na državnom Zakonu o poljoprivredi, ishrani i ruralnom razvoju, BiH **treba osigurati odgovarajuće provođenje Zakona i ubrzati usklađivanja s pravnom stečevinom**. BiH **treba na državnoj razini usvojiti i druge zakone u ovoj oblasti, kao što su zakon o vinu i organskoj proizvodnji**. Kada je u pitanju Strateški plan ruralnog razvoja za period 2018-2021, od ključne je važnosti **učinkovito provesti Strateški plan ruralnog razvoja i početi raditi na planu za naredni period**. Također, **na različitim razinama vlasti u zemlji treba uvesti usuglašene programe ruralnog razvoja**. Što se tiče horizontalnih pitanja, Bosna i Hercegovina **treba uspostaviti administrativne strukture koje su neophodne za zajedničku poljoprivrednu politiku** (kao što su platna agencija i Integrirani sustav administracije i kontrole (IACS), uključujući Sustav za identifikaciju zemljišnih parcela (LPIS)), kao i elemente za upravljanje i kontrolu sredstvima EU u okviru ZPP-a. Bosna i Hercegovina će također morati uspostaviti **Mrežu računovodstvenih podataka na poljoprivrednim gazdinstvima (FADN)** u skladu s pravnom stečevinom, **usuglasiti zakone kojim se uređuju plaćanja na svim razinama u zemlji**, kao i poljoprivredne savjetodavne sustave.

Izravna plaćanja i mjere potpore koje nisu usuglašene ili se ne primjenjuju istom dinamikom na svim razinama u zemlji **treba postupno usuglasiti s propisima EU**. Isto važi i za tržišno vezane subvencije i dodatne mjere na različitim razinama vlasti. Bosna i Hercegovina **treba ostvariti napredak u uspostavljanju organizacije zajedničkog tržišta i omogućiti uvjete za uspostavljanje organizacija proizvođača**. BiH također **treba omogućiti pouzdanu statistiku poljoprivrede za cijelu zemlju**. **Zakonski okvir u oblasti politike kvalitete**, uključujući zaštitu oznaka podrijetla, zemljopisnih oznaka i tradicionalnih naziva, **treba unaprijediti i uskladiti** kako bi se uspostavili potpuno funkcionalni institucionalni aranžmani za provedbu i kontrolu programa kvalitete i kako bi se izbjeglo preklapanje nadležnosti Instituta za intelektualnu svojinu i Agencije za sigurnost hrane.

Akcijski plan za provedbu prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća

U skladu s nalazima Analitičkog izvješća, Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH pripremila je popis aktivnosti, mjera i dokumenata koje treba usvojiti kako bi se ispunila očekivanja EU, kao i moguća ograničenja prilikom provedbe Akcijskog plana.

ULOGA PARLAMENTA U RJEŠAVANJU PITANJA U OBLASTI POLJOPRIVREDE

Osnovni zadaci i odgovornost parlamenata u BiH u vezi s poljoprivredom su:

Zakonodavna funkcija:

- Usuglašavanje zakonskih akata vezanih za poljoprivredu koje treba usvojiti ili izmijeniti u parlamentima (to se uglavnom odnosi na zakone, dok podzakonske akte treba usvajati na razini vlada).

Funkcija nadzora:

- Političko praćenje aktivnosti vlada u tijeku procesa pregovora.
- Redovita kontrola ispunjenja prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća.
- Praćenje zakonodavnih i izvršnih aktivnosti vlada u vezi s prenošenjem i provedbom pravne stečevine EU u oblasti poljoprivrede.

Informativna funkcija:

- Pružanje informacija u vezi s usuglašavanjem nacrtu zakona u oblasti poljoprivrede.
- Suradnja s domaćim komorama i udrugama koje predstavljaju interese malih, srednjih i velikih poljoprivrednih proizvođača – „informacije s terena“ koje pružaju ova tijela mogu doprinijeti znakovitoj raspravi o pitanjima EU.
- Organiziranje seminara, javnih saslušanja i okruglih stolova o najvažnijim pitanjima u oblasti poljoprivrede i prenošenju pravne stečevine EU, na kojima sudjeluju stručnjaci iz oblasti poljoprivrede, članovi akademske zajednice i predstavnici organizacija civilnog društva.
- Podizanje svijesti javnosti o poljoprivredi i ZPP-u kroz pružanje objašnjenja različitim grupama u društvu o tome što pristupanje Europskoj uniji znači sa stanovišta poljoprivrede.

Međunarodna i međuparlamentarna suradnja:

- Suradnja s institucijama EU, nacionalnim parlamentima zemalja članica EU i parlamentima zemalja Zapadnog Balkana u cilju razmjene informacija.
- Organiziranje zajedničkih sjednica i okruglih stolova može doprinijeti povećanju opsega znanja kako parlamentarnog osoblja, tako i zastupnika.
- Informiranje međunarodnih partnera o postignutom napretku i izazovima za BiH.

Administrativno osoblje parlamenata odgovorno je za pružanje neophodnog stručnog znanja i organizacijske potpore članovima parlamenata kako bi mogli donositi neophodne odluke i zastupati interese građana.

ŽELITE LI SAZNATI VIŠE?

Dodatne informacije dostupne su na sljedećim poveznicama:

Europska unija: Poljoprivreda: https://europa.eu/european-union/topics/agriculture_en

ZPP i Ugovor <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/en/sheet/103/the-common-agricultural-policy-cap-and-the-treaty>

Ključna politika ZPP-a: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_en

Ključni ciljevi budućeg ZPP-a: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap/key-policy-objectives-future-cap_en

Ukratko o ZPP-u:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/cap-glance_en#legalfoundations

Ruralni razvoj u EU:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_en

Budućnost ZPP-a: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/future-cap_en

Primjeri najboljih projekata – Europski fond za ruralni razvoj <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/f9f021f7-59dd-11ea-8b81-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-search>

Sažetak propisa EU u oblasti poljoprivrede

https://eur-lex.europa.eu/summary/chapter/agriculture.html?root_default=SUM_1_CODED%3D03

Analitičko izvješće Europske komisije:

<https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20190529-bosnia-and-herzegovina-analytical-report.pdf>

Akcijski plan za realizaciju prioriteta iz Mišljenja Europske komisije i Analitičkog izvješća:

<http://www.dei.gov.ba/dei/dokumenti/prosirenje/default.aspx?id=22458&langTag=bs-BA>